

In gedachten opgegaan

Berchem / Van onze medewerker

Peter Anthonissen

Wat valt er toe te voegen aan wat al ooit gezegd en geschreven is, vraagt Peter De Graef als openingszin aan zijn publiek. Vervolgens steekt hij van wal voor een monoloog van een tachtigtal minuten. Zijn personage denkt en praat immers veel meer dan goed voor hem is. Voor De Graef als theatermaker gaat dat gelukkig niet op: *Niks* is een grimmige toevoeging aan zijn al indrukwekkende lijstje monologen.

Het was sinds het voor Het Theaterfestival geselecteerde *Henry* uit 1997 geleden dat Peter De Graef alleen op het podium stond. Vraag vooraf was of hij uit hetzelfde succesrijke vaatje zou tappen als toen. Dat blijkt niet het geval. Vooral De Graef's schrijven is in de tussentijd geëvolueerd, ook al valt de aanzet daartoe al te vinden in het eveneens in 1997 gecreëerde *De drie mannen van Ypsilanti*. Veel minder dan vroeger voelt De Graef de nood om een tot in de puntjes uitgewerkt verhaal te brengen. De structuur van de thriller blijft hem genegen, maar tegelijk gaat hij veel schetsmatiger te werk. Dat past bij de verteller uit zijn nieuwste voorstelling, die op het eerste gezicht losse gedachten sprokkelt en die de chronologie met voeten treedt.

Lichtjes verwonderd stelt het ikpersonage op een gegeven moment zelf vast dat hij onsamenhangend praat. "Onze geest is een gevangenis zonder muren", zegt hij: aan de ene kant is de mens tot zichzelf veroordeeld, aan de ande-

re kant gaan zijn gedachten continu met hem aan de haal. Daarom drukt de verteller zijn scepsis ten aanzien van beweringen en principes uit: een mens, zucht hij, haalt zich altijd van alles in zijn hoofd. De ironie ligt in het feit dat ook de verteller zelf daaraan niet ontsnapt. Zijn tragiek is eigen aan de 'condition humaine': hij denkt, tegen beter weten in, zijn gedach-

zijn, wel neemt De Graef op een kritische maar steeds liefdevolle manier de menselijke soort onder de loep.

Die combinatie gaat recht naar het hart. *Niks* is grimmig en bar, maar De Graef spreekt geen oordeel over zijn personage uit. Zijn geknakte houding, het hoofd gebogen, de schouders opgetrokken, geeft de man zelfs iets aandoenlijks. En zijn humor charmeert. Toch besef je als toeschouwer al te goed dat de verteller niet vrijuit gaat in wat hemzelf en Anja overkomen is. Bij de première had Peter De Graef nog niet helemaal de juiste toon gevonden om dit zeer herkenbare, maar toch complexe personage neer te zetten. Zijn ironische opmerkingen bijvoorbeeld sloegen te weinig op het zelfinzicht van de verteller, en te veel op zijn eigen spelsituatie als acteur. Ook fysiek toonde hij zich nog onwennig in zijn rol. Desondanks is De Graef er met *Niks* weer in geslaagd een gedenkwaardige figuur neer te zetten die je tot dagen na de voorstelling achtervolgt.

THEATER

ten meester te zijn, en komt telkens opnieuw tot de ontvasterende vaststelling dat dat niet zo is.

Onvermijdelijk lijdt ook zijn omgeving hieronder. De verteller is de stichter-eigenaar van een ontwerp bureau dat onder zijn leiding uitgroeit tot een minionderneeming. Dat zijn bedrijf veel tijd vraagt, daar kan zijn vriendin Anja nog mee leven. Veel erger is dat hij op voor haar cruciale momenten in zijn eigen gedachten is opgegaan. De voorstelling *Niks* wil dus geen satire op het bedrijfsleven

RECENSIE

WAT: *Niks*

WIE: Peter De Graef / De Stichting

WAAR EN WANNEER: vanavond om 20.30 uur in CC Berchem (tel. 03/286.88.25); van donderdag 27 tot en met zaterdag 29 september in het Museumtheater, Sint-Niklaas; op tournee tot en met 16 maart 2002. Voor alle info: tel. 03/235.04.90 (Thassos)

ONS OORDEEL: De Graef neemt op een kritische maar steeds liefdevolle manier de menselijke soort onder de loep. Die combinatie gaat recht naar het hart.